

**Memorandum van overeenstemming:
Ondersteunings- en leiderschapsprogramma
politieke gezagdragers Bonaire**

TUSSEN

Het Bestuurscollege en de Eilandsraad van het Openbaar Lichaam Bonaire

EN

De Wethoudersvereniging

EN

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden

EN

De Vereniging van Griffiers

EN

Het Nederlands Genootschap van Burgemeesters

EN

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Het Openbaar Lichaam Bonaire, de Wethoudersvereniging, de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, de Vereniging van Griffiers en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, hierna te noemen "de partijen",

Teneinde met gezamenlijke inspanningen bij te dragen aan de verdere professionalisering en bestuurlijke ontwikkeling van de griffiers, eilandsraadsleden, gedeputeerden en gezaghebbers;

Overwegende dat de ontwikkeling van politieke gezagdragers continu aandacht vergt en een meerjarige inzet noodzakelijk maakt, ook mede gelet op de verhoging van het aantal eilandsraadsleden en gedeputeerden op Bonaire per 2027;

Gelet op het feit dat de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de bestuurscolleges en eilandsraden van Bonaire, Sint Eustatius en Saba op 6 maart 2024 zich hebben gecommitteerd aan het opzetten van een ondersteuningsprogramma voor politieke gezagdragers;

Overwegende dat de Wethoudersvereniging, de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, de Vereniging van Griffiers (hierna: de beroepsverenigingen) bereid zijn om bij te dragen aan het opzetten en in uitvoering brengen van een – nog te ontwerpen en uit te werken – ondersteunings- en leiderschapsprogramma;

Gelet op de bereidheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om de uitvoering van het ondersteuningsprogramma te financieren;

Overwegende dat partijen een ronde verkennende gesprekken hebben gevoerd in maart, april en mei 2024;

Zijn het volgende overeengekomen:

1. Partijen verklaren zich bereid om in de komende maanden tot een meerjarig ondersteuningsprogramma te komen.
2. Daarbij wordt rekening gehouden met de unieke behoeftes, cultuur en historische achtergrond van Bonaire.
3. Naar aanleiding van een eerste ronde verkennende gesprekken is er reeds een beeld ontstaan van de behoeftes van de griffiers en de politieke gezagdragers op Bonaire. In juni 2024 zijn verdiepende intake-sessies georganiseerd met de gezagdragers.
4. Teneinde het opzetten van het ondersteuningsprogramma kan een dienstreis van de beroepsverenigingen naar Bonaire worden georganiseerd in Q3 of Q4 van 2024.
5. Het ondersteuningsprogramma dient in Q3 van 2024 van start te gaan.
6. Het ondersteuningsprogramma zal in ieder geval de volgende sporen bevatten:
 - a. Een gezamenlijk spoor voor het samenspel tussen de eilandsraad en het bestuurscollege en het samenspel binnen de driehoek (gezaghebber, eilandsecretaris en griffier);
 - b. Een spoor met afzonderlijke ondersteuningstrajecten voor de griffier en de gezagdragers (raadsleden, gedeputeerden, gezaghebbers);
7. Bij het ondersteuningsprogramma wordt rekening gehouden met de volgende uitgangspunten.
 - a. De griffier van de eilandsraad is in eerste instantie verantwoordelijk voor het ondersteunen van de eilandsraadsleden en het faciliteren van de eilandsraad in haar functioneren. De beneden genoemde vormen van ondersteuning aan de eilandsraad of leden van de eilandsraad – workshops, opleidingen, handvatten - lopen primair via de griffier. De ondersteuning van de beroepsverenigingen is niet *ter vervanging* van de werkzaamheden van de griffier, maar richt zich op het beter equiperen van de griffier om zijn of haar rol beter te kunnen invullen;
 - b. De adviseurs en ondersteuners van de gedeputeerden zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor het ondersteunen van de gedeputeerden. De beneden genoemde vormen van ondersteuning aan de gedeputeerden lopen primair via de ondersteuners en/of adviseurs. De ondersteuning van de beroepsverenigingen is niet *ter vervanging* van de werkzaamheden van de ondersteuners;
 - c. Het kabinet van de gezaghebber is in eerste instantie verantwoordelijk voor het ondersteunen van de gezaghebber. De beneden genoemde vormen van ondersteuning aan de gezaghebber – workshops, opleidingen, handvatten - lopen primair via het kabinet. De ondersteuning van de beroepsverenigingen is niet *ter vervanging* van de werkzaamheden van het kabinet.
 - d. Er dient een inwerkprogramma te komen voor (nieuwe) raadsleden, gedeputeerden en gezaghebbers;
 - e. Naast het inwerkprogramma dient er gedurende de ambtstermijn van eilandsraadsleden, gedeputeerden en gezaghebbers continu aandacht te worden geschonken aan het (beter) beheersen van de eigen taken en bevoegdheden, het eigen 'instrumentarium' en het inregelen van vaste procedures en werkmethodes, waaronder in ieder geval een planning-en-control cyclus voor de eilandsraad.

- f. Een aandachtspunt hierbij is de werking van het dualisme en het samenspel tussen de eilandsraad en het bestuurscollege.
 - g. De reguliere bezoeken van de politieke gezagdragers aan Europees Nederland – voor het VNG-congres (juni), het InterExpo (december) en tussendoor – kunnen benut worden voor het gezamenlijk of separaat volgen van workshops (*op maat*) van de beroepsverenigingen;
 - h. Trainingsmodules van de beroepsverenigingen worden zo veel mogelijk naar Engels vertaald en worden online beschikbaar gesteld;
 - i. De beroepsverenigingen kunnen incidenteel en rekening houdend met het jaarlijks budget bezoeken brengen aan Bonaire voor intervisies, workshops, trainingen, voortgangsgesprekken, etc.
 - j. Hiernaast kunnen de koepels op afstand ondersteuning bieden, als sparringpartner, facilitator van online intervisies of workshops, etc.
 - k. Train-de-trainer: De griffier, medewerkers van de griffie, het ondersteunend personeel van de gedeputeerden en leden van het kabinet van de gezaghebber kunnen trainingen volgen, en vervolgens zelf deze trainingen verzorgen aan de eigen collega's en de gezagdragers. Idem geldt voor eilandsraadsleden (lang zittende leden kunnen trainingen verzorgen aan jonge leden en meehelpen aan het inwerkprogramma) en gedeputeerden. Hiermee wordt kennis ook beter lokaal geborgd.
 - l. Gelet op het belang van lokale kennisborging, wordt zo veel mogelijk gewerkt met lokale en/of regionale opleidingsinstituten en trainers.
8. Het ondersteuningsprogramma moet als één geheel worden gezien, heeft een terugkerend karakter en loopt tot 2027.
9. Het ondersteuningsprogramma wordt één keer per jaar geëvalueerd. Partijen voeren deze evaluatie gezamenlijk uit.
10. Bij de evaluatie in 2027 wordt de voortzetting van het ondersteuningsprogramma in 2028 opnieuw bezien.

Uit dit Memorandum van Overeenstemming vloeien geen rechten of verplichtingen. Het Memorandum van Overeenstemming kan door elk van de partijen worden beëindigd door de andere partij daarvan een maand vooraf schriftelijk kennis te geven. Dit Memorandum van Overeenstemming vertegenwoordigt de afspraken tussen de partijen.

Ondertekend te [locatie] op [datum en jaartal], in de Nederlandse taal.

Voor de Eilandsraad en Bestuurscollege van Bonaire

Voor de Vereniging voor Raadsleden

Voor de Wethoudersvereniging

Voor de Vereniging van Griffiers

Voor het ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Voor het Nederlands Genootschap van Burgemeesters